

Dank u voor uw verzoek om u een oordeel te geven over het geval van wolf GW4655m. Ik heb met grote belangstelling de twee uitstekende rapporten gelezen die door EcoNatura over deze zaak zijn opgesteld en ik bevestig u dat ik de methoden, resultaten en conclusies van beide rapporten volledig onderschrijf. Hieronder geef ik mijn mening over uw specifieke vragen.

1) Al het bewijsmateriaal wijst erop dat wolf GW4655m het hoogste niveau van de zogenoemde 'escalatieladder' van zelfverzekerd gedrag heeft bereikt en als zodanig een potentieel gevaarlijk dier is dat zijn aanvallen op mensen op een onvoorspelbare manier kan herhalen. Volgens alle richtlijnen (waaronder die van het Nederlandse Wolvenplan) die door de grote meerderheid van deskundigen op het gebied van wolvenbeheer worden onderschreven, wordt aanbevolen dit dier zo spoedig mogelijk uit de populatie te verwijderen. Op het niveau van vertrouwelijkheid (brutaliteit) dat dit dier heeft bereikt, zie ik geen haalbaar en levensvatbaar alternatief voor verwijdering.

Aversieve conditionering wordt vaak als alternatief voor verwijdering genoemd; dit is in enkele andere contexten met succes toegepast, maar het moet duidelijk zijn dat aversieve conditionering alleen werkt wanneer aan twee voorwaarden is voldaan:

- a) zij wordt toegepast op het moment dat het zelfverzekerde gedrag wordt vertoond en
- b) zij wordt consequent toegepast bij elk moment waarop het gedrag wordt vertoond.

Deze twee voorwaarden maken het gebruik van aversieve conditionering uiterst moeilijk, en slechts bruikbaar in zeer specifieke situaties die in elk geval niet van toepassing zijn op het geval van wolf GW4655m. Ten eerste heeft deze wolf zijn zelfverzekerde gedrag al meerdere keren kunnen vertonen zonder te zijn tegengewerkt of gecorrigeerd: ik denk dat het uiterst moeilijk zou zijn dit gedrag nog om te keren. Ten tweede, aangezien deze wolf over een groot gebied met mensen in contact kan komen en in een grote verscheidenheid aan situaties, zie ik niet hoe een snelle inzet van aversieve conditionering verzekerd zou kunnen worden. Tot slot zou het resultaat verre van gegarandeerd zijn en zou er onvermijdelijk een aanzienlijke kans op verdere aanvallen op mensen blijven bestaan.

2) Op basis van het materiaal waartoe ik toegang heb gehad, wijst al het bewijsmateriaal erop dat de wolf de jogger aanviel toen zij stilstond. De wolf kan zijn potentiële "prooi" echter al een tijd hebben geobserveerd toen zij nog aan het hardlopen was. Met andere woorden, de wolf had de jogger al als potentiële prooi beoordeeld terwijl zij liep, en stelde de aanval om onbekende redenen uit. Het lijkt duidelijk dat deze wolf geen of nauwelijks angst voor mensen heeft en niet bang is om "testaanvallen" en reacties uit te lokken, en daarom als zeer problematisch moet worden beschouwd.

Het "testen" van mensen door middel van een reeks schijn- en echte aanvallen zou (dit is niet zeker, aangezien we ons noodzakelijkerwijs op het terrein van waarschijnlijkheden bevinden) kunnen leiden tot een toename van de schadelijkheid van de aanvallen: dit hangt af van de reactie van de aangevallen mensen en van het leerproces bij de wolf dat mensen gevaarlijke doelwitten kunnen zijn. Het is onmogelijk de uitkomst van dergelijke confrontaties te voorspellen. Daarom zou deze wolf moeten worden verwijderd, om het risico op verdere aanvallen tot nul te reduceren.

3) Voor zover ik weet, is het niet mogelijk om de kans op herhaald agressief gedrag op korte, middellange of lange termijn bij deze wolf betrouwbaar te voorspellen. Een groot aantal ecologische en gedragsvariabelen speelt een rol bij het bepalen van de omstandigheden voor een aanval: voedselaanbod, roedelgrootte en -dynamiek, aanwezigheid van mensen, individueel



karakter, leeftijd en gezondheidstoestand zijn slechts enkele variabelen, maar de volledige lijst is veel langer en de rol van elke variabele is in feite onbekend.

Daarom hangt de urgentie van het verwijderen van dit dier rechtstreeks samen met de bereidheid van de autoriteiten om het risico op een nieuwe aanval te aanvaarden. Naar mijn mening zou een rationele benadering moeten uitgaan van het zoveel mogelijk verminderen van het risico; niet alleen om deze specifieke wolf te beheersen, maar ook omdat verdere aanvallen op mensen het beheer van alle wolven in Nederland en Europa veel moeilijker maken (de toename van verzet tegen wolven zal de samenleving mens–wolf en uiteindelijk het voortbestaan van de wolf veel moeilijker maken om te bereiken).

4) Alle vergelijkbare gevallen die ik ken van zelfverzekerde/problematische wolven zijn opgelost door de snelle verwijdering van het betrokken dier en er bestaat bijna unanieme overeenstemming onder wetenschappers en beheerders in Europa dat dit de beste aanpak is, zowel voor de oplossing van de specifieke gevallen als voor de boodschap die wordt afgegeven over de co-existentie tussen wolf en mens.

Het accepteren van het risico op verdere agressie is geen verstandige benadering, vooral niet in dichtbevolkte gebieden waar wolven veel mogelijkheden hebben om met mensen in contact te komen en worden uitgenodigd om hen als prooi te “testen”. Wolven zijn van nature bang voor mensen en zullen nauwe interacties vermijden, maar wolven zijn ook zeer intelligente en opportunistische dieren en de brutalere individuen zouden in de verleiding kunnen komen om nieuw “prooi”-gedrag te proberen.

Verstandig beheer houdt ook in dat de mens–wolfinterface wordt voorkomen en gecontroleerd door het strikt te verbieden dat mensen dicht bij wolven komen (observeren en voeren) en door incidenteel brutale dieren te verwijderen. Problematische wolven zijn in verschillende landen af en toe opgedoken en verwijdering is veruit de meest voorkomende reactie geweest. Aversieve conditionering is, zoals hierboven vermeld, een mogelijke reactie, maar alleen onder de strikt beschreven randvoorwaarden.

5) Elk verlies van een individuele wolf zal enige gevolgen hebben voor het leven van de overblijvende wolven. Wolvenpopulaties zijn echter gewend aan zeer hoge sterftcijfers (zoals goed uitgelegd in de EcoNatura-rapporten) en het verlies van een individu, of het nu de alfa van de roedel betreft of een ondergeschikte, wordt al snel door de roedel opgevangen. Hiërarchieën zullen worden aangepast, bepaalde gedragspatronen en foerageerstrategieën zullen worden herzien, maar ik acht deze niet relevant voor het voortbestaan van de resterende roedel.

Wolf GW4655m is (nog) niet de alfa van de roedel, en er kunnen twee overwegingen worden gemaakt:

- a) het verwijderen van deze wolf zou geen significante problemen veroorzaken voor de dynamiek en functionaliteit van de roedel en
- b) het verwijderen van dit dier is juist urgent voordat het de leider van zijn roedel wordt en de jonge wolven van het jaar zijn zelfverzekerde, problematische gedrag ten opzichte van mensen aanleert.

Ik hoop dat deze korte notities u zullen helpen bij het verder vormgeven van het beheer van dit problematische dier. Tijd is een belangrijke factor en verwijdering zou, om verschillende redenen, zo spoedig mogelijk moeten worden uitgevoerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e, hoogleraar emeritus, Universiteit van Rome